

УДК 378.126

Твердохлебова Наталя Євгеніївна,
старший викладач кафедри «Охорона
праці та навколишнього середовища»
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»;

ДОСВІД ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В ОПАНУВАННІ СОЦІАЛЬНИМИ СЕРВІСАМИ

Анотація. Проведено аналіз дослідження соціальних сервісів, на базі яких створюється персональне навчальне середовище освітянина. Виділені соціальні сервіси, програми, інструменти Інтернет, за допомогою яких забезпечуються комфортні умови для здійснення професійної діяльності викладача, а саме: пошук джерел інформації, створення, редагування, зберігання, подача навчальних матеріалів, їх розповсюдження і публікація в мережі, інформаційне забезпечення навчального процесу.

Ключові слова: персональне навчальне середовище, соціальні сервіси, хмарні технології, куратор змісту, інформаційний аналітик.

Постановка проблеми. На сьогодні одним з головних завдань освіти є підготовка майбутнього фахівця-професіонала, здатного до самостійного активного пошуку ефективних шляхів виконання певної діяльності.

На сьогодні сучасні роботодавці висувають нові вимоги до випускників вузів – не стільки наявність певного рівня освіти (диплом), скільки володіння тими чи іншими компетенціями та вміннями, що добре знають і розуміють студенти старших курсів вищих навчальних закладів.

Для того, щоб випускати фахівців, готових гідно пройти співбесіду і знайти роботу до душі, викладачі повинні самі постійно навчатися, удосконалювати способи подачі студенту необхідної та актуальної інформації, комплексу актуальних практичних умінь та навичок. Комп'ютерні технології все ширше використовуються студентами, а більшість викладачів не встигають опанувати новими інструментами мережі. Щоб іти в ногу з часом і технологіями, встигати за стрімким оновленням інформації і знань, педагогу необхідно не тільки підвищувати свою кваліфікацію в професійному плані впродовж усього життя, а й розвивати власне персональне навчальне середовище.

Персональне навчальне середовище викладача – це сукупність

соціальних сервісів, програм, інструментів Інтернет, на засадах яких забезпечуються комфортні умови для здійснення професійної діяльності.

Соціальні сервіси радикально змінили процес підготовки і планування викладачем навчальних занять, пошуку й роботи з джерелами навчальної інформації, створення, редагування, зберігання, подачі навчальних матеріалів, їх розповсюдження і публікації в мережі, організації спільної діяльності студентів, інформаційного забезпечення навчального процесу, оцінки і контролю навчальних досягнень студентів. У соціальних сервісах викладачі створюють власні правила і підходи ефективного особистого управління знаннями і професійною діяльністю в Інтернет.

Актуальність та публікації з проблем дослідження. Інструменти соціальних сервісів, якими може оволодіти сучасний викладач, дають змогу йому сформувати *персональне навчальне середовище* (ПНС) – засіб створення персональної навчальної мережі для виконання власної діяльності та взаємодії з колегами, партнерами, студентами. Це істотно розширить коло спілкування, дасть можливість отримувати набагато більше професійних знань, тим самим розширити можливості підвищення кваліфікації викладачів і формування компонентів їхньої педагогічної культури.

У 1995 році американські вчені запропонували концепцію нової парадигми освіти, яка сприяє переходу від навчання до активного самонавчання [1]. Персональне навчальне середовище є концепцією нового підходу до організації навчання, основою на використанні web 2.0 і соціальних мереж. Дана тенденція вимагає активної участі особистості в організації власного навчання: самостійне управління змістом, процесом і контролем – визначення інструментів і потоків даних, що є інформативними [2].

Основні дослідження щодо проблеми формування навчального середовища ведуться переважно західними вченими. Нове покоління людей, які народилися в епоху Інтернету, активно працює одночасно з великою кількістю джерел інформації, потребує постійного зв'язку і реакції на свої дії

з боку інших осіб, створює свої власні джерела інформації і переробляє існуючі мережеві джерела [3–5].

Користувач, в застосовуючи ПНС, створює свою персональну мережу, вузлами якої можуть бути люди, інформаційні матеріали мережі, інші матеріали. [6]. Під впливом нових засобів відбувається перехід від портфоліо до особистого навчального простору, який може бути організований на базі цілої низки соціальних сервісів.

При організації навчання викладачів необхідно враховувати такі їх особливості: практична спрямованість навчання, прагнення до застосування отриманих знань, умінь і навичок; потреба в самостійності; усвідомлене ставлення до навчального процесу; наявність життєвого досвіду; вплив на процес навчання професійних, соціальних, побутових факторів [7].

Опанування соціальними сервісами дозволяє викладачу формувати персональне навчальне середовище (ПНС) – створення персональної навчальної мережі для виконання власної діяльності та взаємодії з колегами, партнерами, студентами. Це істотно розширює коло спілкування, дає можливість отримувати набагато більше професійних знань, тим самим розширюються можливості підвищення кваліфікації викладачів і формування компонентів їх педагогічної культури.

Але більшість інструментів та сервісів Інтернет не створюються спеціально для освітнього процесу, а тому вони можуть використовуватися викладачем вибірково в залежності від його спеціалізації.

Мета і задачі статті. Через призму навчального процесу в дистанційному курсі «Куратор змісту (інформаційний аналітик)» висвітлити підходи до застосування викладачами вищої школи деяких соціальних сервісів, програм, інструментів Інтернет, які сприяють формуванню їх персонального навчального середовища.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні задачі:

- зареєструватися та пройти навчання в дистанційному курсі «Куратор змісту (інформаційний аналітик)»;

- оволодіти навичками роботи із запропонованими тьюторами соціальними сервісами, програмами, інструментами, які допомагають викладачу ефективно працювати з інформацією в мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу.

Дослідження проводили через призму навчання в дистанційному курсі «Куратор змісту (інформаційний аналітик)», створеному співробітниками Проблемної лабораторії дистанційної освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Системою управління дистанційним навчанням обране середовище Moodle, яке дозволяє виконувати основні адміністративні функції: стежити за навчанням користувачів, контролювати у часі процес їх навчання й успішність, зберігати характеристики учасників, відстежувати кількість відвідувань сторінок сайту, визначати час, витрачений учасниками на проходження окремої частини навчального матеріалу і всього курсу. У дидактичному плані середовище Moodle вирішує три найбільш важливих завдання:

- 1) організація індивідуальної підтримки навчальної діяльності кожного учасника навчання;
- 2) організація групової навчальної роботи (дискусій, спільної роботи над проектами і т.і.);
- 3) організація самостійної когнітивної діяльності.

Тривалість курсу – вісім навчальних тижнів. Курс має метою навчити учасників навчання шукати, систематизувати, аналізувати інформацію з мережі Інтернет в рамках певної тематики, а також створювати на цій основі власну інформацію і представляти результати цієї роботи колегам.

Програма дистанційного курсу «Куратор змісту» складається з восьми тем, на вивчення яких виділяється один тиждень.

В період кожного навчального тижня учасникам були запропоновані цілі навчання і перелік завдань для їх досягнення. Крім того, учасники мали можливість вивчати запропонований додатковий матеріал, представлений переліком посилань на джерела Інтернет, для подальшого його обговорення.

У курсі для учасників навчання запропонований широкий вибір різноманітних інструментів куратора змісту для ознайомлення та використання найбільш зручних з них у своїй роботі.

Розкриємо сутність практичних завдань дистанційного курсу з точки зору його учасника – викладача вищої школи.

Одним із завдань курсу є створення власного тематичного блога для подальшої публікації в ньому власних результатів навчальних досягнень. Блог – один із зручних способів розміщення, пошуку і оперативного обміну інформацією. Для викладацької діяльності особистий професійний блог виступає принципово новим інструментом організації навчання. Можна виділити наступні переваги освітнього блога [8]:

- 1) розміщення навчальних відеофільмів з лекціями для перегляду;
- 2) публікації опитувальників, тестів, презентацій;
- 3) повідомлення про найближчі події, розміщення рекомендації та порад для студентів;
- 4) обмін корисними посиланнями на ресурси Інтернет;
- 5) обмін гаджетами з різними функціями (наприклад, інтерактивна таблиця Менделєєва, онлайн-калькулятор і т.і.);
- 6) підтримка блогів колег, що сприяє створенню професійного мережевого викладацького співтовариства тощо.

Відмінності блогу від традиційного щоденника обумовлюються середовищем: блоги зазвичай публічні і передбачають перегляд інформації сторонніми читачами, які можуть залишати свої коментарі щодо змісту. В даний час особливість блогів полягає не тільки в структурі записів, але і в простоті додавання нових записів.

Інше завдання курсу – опанувати навичками роботи в Твітері.

Твіттер – інструмент для відбору інформації через слідкування за відомими кураторами змісту та фахівцями конкретної предметної області. Це постійний анонс інформації в реальному часі, у будь-якій області і напрямі, ефективна система встановлення контактів.

В Твіттері можна давати посилання, проводити опитування, розміщувати оголошення, читати блоги відомих людей тощо.

Створення щоденної (щотижневої) тематичної газети за допомогою сервіса Paper.li – ще одне завдання тьюторів дистанційного курсу.

Сервіс являє собою агрегатор новин, автоматизований збір інформації. Необхідно тільки один раз задати відповідну тематику за допомогою хештегів, і сервіс автоматично шукає, систематизує і створює добірку матеріалів у газетному форматі.

За допомогою Paper.li викладач може підтримувати трансляцію контенту з Twitter, Facebook, Google+ і будь-якого іншого джерела (за допомогою букмарклета). На основі хештегів і посилань сервіс Paper.li розбиває всі записи за категоріями, наприклад, Technology, Art&Entertainment, Stories тощо. Крім того, окремі блоки представлені в розділах Media, Photos, Business.

Наступне завдання дистанційного курсу – створення аккаунта в DIIGO (<https://www.diiigo.com/>). Сервіс зручний для систематизації інформації, збереження веб-сторінок у вигляді закладок. Аккаунт DIIGO можна пов'язати з аккаунтом Twitter (обрані в Twitter твіти зберігаються в DIIGO). Викладач має можливість писати коментарі до ресурсів, створювати список тегів, включати автоматичний подвійний пошук результатів не тільки в Google, а й у власній бібліотеці по окремим тегам, ділитися закладками в соціальних мережах, додавати стікери на сторінку при спільній роботі. Таким чином, створюється міні-соціальна мережа закладок.

Набуття навичок роботи з хмарним сервісом Evernote – чергове практичне завдання курсу. Сервіс дозволяє викладачу створювати блокноти з нотатками різного характеру: записки, аудіо, фото, нагадування, цитати – будь-яку інформацію для їх подальшого перегляду і редагування. За рахунок реалізації хмарних технологій, де б користувач не створював замітку – на комп'ютері, ноутбучі, смартфоні, планшеті, доступ до неї буде завжди на всіх пристроях, «прив'язаних» до аккаунту Evernote

(при наявності доступу до мережі Інтернет). Цікавим є те, що за допомогою додатка Web Clipper можна зберігати у веб-версії Evernote фрагменти тексту, всю статтю, сторінку цілком, робити закладку або знімок екрана; а додаток Evernote Clearly дозволяє читати великі статті в Інтернеті без реклами, панелі навігації та інших зайвих елементів.

Корисним для викладацької діяльності є сервіс Symbaloo, який дозволяє створювати особистий робочий стіл прямо в Інтернеті. Крім корисних закладок на сервіси, викладачу можна зробити власний каталог контактної інформації, а також колекцію тематичних Інтернет-ресурсів. Symbaloo – агрегатор інформаційних потоків куратора змісту.

Pinterest – цікавий фотохостинг, який дозволяє викладачу додавати в режимі онлайн зображення, рисунки, фотографії, розміщувати їх в тематичні колекції, а також ділитися ними з іншими користувачами.

Дуже часто у викладача виникає необхідність перевірити інформаційний матеріал на достовірність та унікальність. Це можна зробити за допомогою спеціальних інструментів Text.ru та Findcopy.ru (<http://text.ru/>, <http://findcopy.ru/>). При оцінці надійності ресурсу потрібно враховувати наявність адреси ресурсу, вказівки контактних даних авторів, мету створення ресурсу, актуальність даних, джерела інформації.

Корисними є сервіси для аналізу фотографій:

- Findexif (<http://www.findexif.com/>) – дозволяє отримати відомості про дату створення фото, параметри зображення, для деяких фото можна визначити місце зйомки;

- Fotoforensics (<http://fotoforensics.com/>) – сервіс, що дозволяє виявити області на фотографії, які були відредаговані;

- сервіс TinEye (<https://www.tineye.com>) – зворотний пошук зображень призначений для пошуку копій зображень в Інтернеті. Сюди можна завантажити фото, щоб знайти його оригінальне джерело і дізнатися, в яких джерелах воно публікувалося.

Web-сервіс Mindmeister являє собою програму, що дає змогу викладачу візуалізувати своє мислення за допомогою методу інтелект-карти – діаграми зв'язків, що використовуються для створення, візуалізації, структуризації та класифікації ідей, а також як засіб для навчання, організації, вирішення завдань, прийняття рішень, а також при написанні наукових робіт.

Викладач у своїй професійній діяльності може широко використовувати:

- інструменти Інтернет для проведення вебінарів, конференцій, наприклад Wiziq (<http://www.wiziq.com/>)

- соціальні мережі і системи соціальних презентацій (Facebook, MySpace, V Kontakte, Odnoklassniki.ru);

- спільноти фахівців, наприклад LinkedIn (<https://www.linkedin.com/>), асоціація e-Learning фахівців (<http://www.elearningpro.ru/>);

- інструменти для створення і розміщення відеоматеріалів (<http://screenr.com>, <https://www.youtube.com/>)

За підсумками навчання в дистанційному курсі викладач оволодіває вміннями:

- формувати пошукові запити в мережі Інтернет;
- використовувати в роботі різні методи пошуку, систематизації та подання цифрової інформації;

- використовувати для пошуку, аналізу та систематизації інформації різні безкоштовні он-лайн сервіси;

- використовувати в своїй професійній діяльності портали відкритих освітніх ресурсів, бібліотечні пошукові системи, репозиторії відкритих публікацій і т.ін.;

- оцінювати достовірність знайденої в мережі Інтернет інформації;

- дотримуватися авторських прав інших учасників Інтернет спільноти, ліцензувати власні матеріали за допомогою відкритих ліцензій Creative Commons;

- створювати особисті аккаунти в найбільш популярних соціальних мережах і використовувати їх можливості для пошуку, аналізу та систематизації інформації в межах певної тематики та з визначеною метою.

Отже, останнім часом чимало викладачів беруть на себе відповідальність не тільки за набуття нових знань та навичок, але й за свій безперервний професійний розвиток, використовуючи для власної професійної діяльності соціальні сервіси.

Репутація і довіра куратора змісту є однією з найдорожчих якостей, яка визначає професійну кар'єру, тому важливо правильно використовувати чужий контент [9].

На сьогодні викладачу не обійтися без професійного зростання в освоєнні інформаційно-комунікаційних, хмарних технологій, різноманітних соціальних сервісів, інструментів Інтернет і необхідності їх застосування у власній професійній діяльності.

Висновки. Навички управління контентом є корисними в освіті для забезпечення професійної, педагогічної та технологічної діяльності викладача. Куратор змісту повинен орієнтуватися в інформаційних ресурсах (у тому числі і відкритого доступу), пошукових системах загального та спеціалізованого призначення, бути обізнаним у наукометричних дослідженнях, визначати достовірність та наукову цінність інформації. Методи роботи куратора змісту повинні базуватися на сучасних хмарних технологіях, спрямованих на роботу з великими обсягами інформації, вмінні використовувати краудсорсинг (залучення до вирішення тих чи інших проблем інноваційної діяльності широкого кола осіб для використання їх творчих здібностей, знань і досвіду із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій) і розвинути персональну мережу.

Використана література

1. Barr, R. B. From teaching to learning – a new paradigm for undergraduate education [Text] / B. Barr Robert, John Tagg // Change. – Vol. 27, № 6, 1995. – P. 13–25.
2. Кухаренко В. В., Андреев О. О. Педагогічні аспекти відкритого

дистанційного навчання: монографія [Текст] / О. О. Андреев, К. Л. Бугайчук, Н. О. Каліненко, О. Г. Колгатін, В. М. Кухаренко, Н. А. Люлькун, Л. Л. Ляхоцька, Н. Г. Сиротенко, Н. Є. Твердохлебова. – Х. : ХНАДУ, 2013. – 212 с.

3. Siemens, G. Knowing Knowledge [Електронний ресурс] / George Siemens. – Режим доступу: URL: http://www.elearnspace.org/KnowingKnowledge_LowRes.pdf.

4. Downes, S. Connectivism and Connective Knowledge [Електронний ресурс] / Stephen Downes. – Режим доступу: URL: <http://www.downes.ca/post/54540>.

5. Martin, M. M. Supporting Personal Learning Environments: A Definition of a PLE [Електронний ресурс] / Michele M. Martin. – Режим доступу: URL: <http://michelemartin.typepad.com/thebambooprojectblog/2007/08/supporting-pe-1.html>.

6. Кухаренко В. М. Создание персональной учебной среды [Електронний ресурс] / В. М. Кухаренко. – Режим доступу: URL: <http://el-ukraine.wikispaces.com/1.1>.

7. Твердохлебова Н.Є., Рибалко О. Особливості підвищення кваліфікації викладачів з використанням дистанційного навчання [Текст] / Н. Є. Твердохлебова, О. В. Рибалко // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. – 2014. – Ч.ІІІ. – с.84.

8. Твердохлебова Н.Є., Рибалко О.В. Досвід опанування соціальними сервісами через дистанційний курс «Куратор змісту (інформаційний аналітик)» [Текст] / Н. Є. Твердохлебова, О. В. Рибалко // Дистанційна освіта у ВНЗ: інноваційні та психолого-педагогічні аспекти. – 2015. – 204 с. – С.190–194.

9. How to Curate Online Content Without Stealing - First Communication Job - Content Curation Marketin... [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://firstcommunicationjob.wordpress.com/2012/11/02/how-to-curate-online-content-without-stealing/> .

Твердохлебова Наталья Евгеньевна,
старший преподаватель кафедры
«Охрана труда и окружающей среды»
Национального технического
университета «Харьковский
политехнический институт»;

ОПЫТ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ В ОВЛАДЕНИИ СОЦИАЛЬНЫМИ СЕРВИСАМИ

Аннотация. Проведен анализ исследования социальных сервисов, на базе которых создается персональная учебная среда педагога. Предложены социальные сервисы, программы, инструменты Интернет, с помощью которых обеспечиваются комфортные условия для осуществления профессиональной деятельности преподавателя, а именно: поиск источников информации, создание, редактирование, хранение, подача учебных материалов, их распространение и публикация в сети, информационное обеспечение учебного процесса.

Ключевые слова: персональная учебная среда, социальные сервисы, облачные технологии, куратор содержания, информационный аналитик.

Tverdokhlebova Nataly,
Senior Lecturer of the Department of
Labour safety and environmental protection
National Technical University "Kharkiv
Polytechnic Institute"

HIGH SCHOOL TEACHERS EXPERIENCE THE MASTERY OF SOCIAL SERVICE

Annotation. The article analyzes the research of social services, on the basis of which creates a personalized learning environment for the teacher. Offered social services, programs, internet tools with which provided favorable conditions for the exercise of professional activity of the teacher, namely the search for sources of information, creation, editing, storage, supply of teaching materials, their distribution and publication on the web, information support of the educational process.

Keywords: personal learning environment, social services, cloud-based technology, content curator, information analyst.